

DE KLACHTENCOMMISSIE BIJ DE VAN DER HOEVEN KLINIEK, LOCATIE DE VOORDE TE AMERSFOORT

Beslissing van de klachtencommissie bij de Van der Hoeven Kliniek, inzake het klaagschrift van:

*, verder te noemen klager.

Het klaagschrift, gedateerd 24 november 2022, is gericht tegen de beslissing d.d. 23 november 2022.

Een (ander, niet bij deze beslissing betrokken) lid van de klachtencommissie heeft een gesprek met klager gehad om de mogelijkheid te onderzoeken voor bemiddeling. Dit heeft niet geleid tot een oplossing van de klacht, waardoor deze is gehandhaafd en op een zitting wordt behandeld.

De kliniek heeft schriftelijk gereageerd op 21 december 2022. Klager heeft van deze reactie kennis kunnen nemen.

De klacht is behandeld ter zitting van 24 januari 2023 in het bijzijn van klager, de patiëntvertrouwenspersoon (PVP), de zorgverantwoordelijke en de juridisch medewerker.

In het kader van de behandeling van deze klacht heeft de klachtencommissie kennisgenomen van de volgende informatie:

- Klaagschrift van 24 november 2022, door de klachtencommissie ontvangen op 25 november 2022;
- Reactie kliniek op het klaagschrift van 21 december 2022, met als bijlagen de beslissing tijdelijke extra verplichte zorg en de memo interne rechtspositie 'vreemde titels' d.d. 5 juli 2020;
- Hetgeen op de zitting van 24 januari 2023 is besproken.

Het standpunt van klager

Klager klaagt over de verplichte zorg, bestaande uit insluiting. Het is gekomen door fouten van de kliniek. Het klopt niet dat klager intimiderend is geweest of dreigend. Klager heeft duidelijk aangegeven dat hij een medewerker niet om zich heen wilde hebben, maar hier deden ze niks mee. Ze kwamen ook met steeds meer regels. Klager heeft geen doodsverwensingen gedaan. Hij heeft alleen gezegd dat hij hem niet moest aanraken, omdat hij anders problemen zou krijgen. Dit was absoluut geen doodsb bedreiging, hij had ruimte nodig. Ze moeten het recht zetten, want dit had nooit mogen gebeuren.

Ter zitting heeft klager nog toegelicht dat hij al heel lang bekend is bij De Voorde. Hij verbleef het afgelopen jaar buiten en werd begeleid door Inforsa. Hij heeft buiten middelen gebruikt, waardoor hij naar binnen is gehaald. Klager is van mening dat ze hem nooit terug op De Voorde hadden moeten plaatsen voor de time-out. Dat werkt niet en hij wist al dat het mis zou gaan. Het spelletje met de koffie is verkeerd geweest. Hij heeft gewoon zijn cafeïne nodig vanwege de pijn in zijn lijf. Anders kan hij niet

lopen in de ochtend. Hij heeft het gevoel dat ze hem expres boos willen maken. Het heeft verder niets met de betreffende groepsleider te maken. De volgende dag mocht hij alweer van de Time Out Kamer (TOK) af. De samenwerking gaat sindsdien ook weer heel goed.

Klager bevestigt ter zitting dat zijn opname op grond van rechterlijke time-out zonder zijn instemming heeft plaatsgevonden, omdat hij die niet nodig vond. Hij merkt ook op dat hij de gang van zaken rond de insluiting en de brief die hem werd uitgereikt met 'informatie over uw tijdelijke extra verplichte zorg', erg verwarrend vond.

Over vijf weken mag hij weer weg en gaat hij naar zijn eigen huis. Een tussenpersoon zorgt ervoor dat zijn huis ook betaald blijft. Hij heeft heel veel energie in zijn huis gestoken. Zijn enige doel is om weer terug naar huis te gaan en nooit meer bij De Voorde te komen.

De PVP heeft nog toegelicht dat klager heeft aangegeven dat de groepsleider hem al heel lang kent en dat het niet zo uit de hand had hoeven lopen. Hij heeft wel bepaalde dingen gezegd maar het was niet dreigend. Het komt soms wat heftiger over waardoor het verkeerd wordt opgevat. Dit had de groepsleider ook wel kunnen weten. Het niet krijgen van koffie was de druppel die de emmer deed overlopen.

Het standpunt van de kliniek

Klager is op 14 november 2022 geplaatst in De Voorde, in het kader van een time-out op indicatie van de reclassering bij een lopende tbs waarvan de dwangverpleging voorwaardelijk is beëindigd. Klager hield zich niet aan de reclasseringsvoorwaarden, onttrok zich aan de zorg en gebruikte in toenemende mate middelen.

Op 23 november 2022 is klager erg gespannen en de spanning neemt toe omdat er geen koffie is. Hij wordt boos omdat een medewerker geen koffie voor hem wil regelen. Klager begint te schelden, hij uit dreigementen en gaat neus aan neus staan tegenover de medewerker. Hij laat zich moeizaam naar zijn kamer begeleiden en is provocerend door te zeggen: "probeer mij eens aan te raken vriend. Zullen we eens kijken wat er gebeurt als je mij aanraakt." Er wordt besloten om tijdelijke verplichte zorg te verlenen, inhoudende 'beperking bewegingsvrijheid' en 'insluiting' tot in de loop van 24 november 2022. Dit om te voorkomen dat klager een gevaar voor een ander en voor zichzelf is. Daarbij is overwogen dat klager in het verleden goed reageert op afzondering in een prikkelarme omgeving. Hij wordt geplaatst in de Time Out Kamer (TOK). Op donderdagochtend 24 november 2022 kan hij terugkeren naar zijn eigen kamer. Hij heeft zich hersteld richting de medewerker en de spanning is afgenomen. De time-out die door de rechter-commissaris aan klager verplicht is opgelegd kan verder doorgang vinden.

Klager heeft geen maatregel tbs met dwangverpleging, waardoor hij niet voldoet aan de vereisten van artikel 9:1 lid 1 Wvvgz. Ook artikel 9:1 lid 2 Wvvgz is niet van toepassing omdat de onderhavige opname zonder bereidverklaring heeft plaatsgevonden (mogelijk op grond van artikel 6:6:10a lid 4 Sv). Er is sprake van een opname in een verplicht kader. Hij is immers op bevel van de rechter-commissaris verplicht opgenomen in het kader van een time-out. Klager kan dus niet zomaar de kliniek verlaten en er is (conform de richtlijn in een interne notitie) tijdelijke verplichte zorg ingezet, in afwachting van de uitkomst van het overleg met de reclassering op basis waarvan besloten kan worden dat klager

terugkeert naar een penitentiaire inrichting of dat er voor klager een crisismaatregel wordt aangevraagd. Hier wordt vanaf gezien omdat het gedrag van klager het op 24 november 2022 weer mogelijk maakt de rechterlijke time-out voort te zetten.

Ter zitting is toegelicht dat er concreet wordt gewerkt aan terugkeer naar zijn eigen woning. De termijn waarop dat kan plaatsvinden is nog niet precies bekend. De samenwerking met klager is sinds het incident heel goed gegaan. Klager is op indicatie van de reclassering en op bevel van de rechter-commissaris opgenomen voor een time-out. Deze opnametitel was in de kliniek nog niet eerder voorgekomen en is uitgezocht door de afdeling Juridische Zaken. Er is geen sprake van een vrijwillige opname en daarom valt deze opname niet onder de bijzondere bepalingen ten aanzien van personen met een strafrechtelijk titel van de Wvvgz. Hij is niet vrijwillig opgenomen, want het openbaar ministerie heeft de rechter-commissaris om een tijdelijke verplichte opname gevraagd.

Op 23 november 2022 ging om 14.00 uur de insluiting in zijn kamer in, en de volgende dag is hij om 10.30 uur uitgesloten. Er had gedurende de toegepaste 'tijdelijke verplichte zorg' een crisismaatregel aangevraagd moeten worden of contact gelegd moeten worden met de reclassering en/of het openbaar ministerie. Hieraan is voorbij gegaan omdat er de volgende dag alweer overleg met klager mogelijk was. De termijnen van twaalf uur, respectievelijk achttien uur die ten behoeve van de aanvraag van een crisismaatregel in artikel 7:3 lid 2 Wvvgz worden genoemd, zijn echter wel overschreden en dat is een omissie van de kliniek. De achtergrond hiervan is de onbekendheid met de betreffende opnametitel en het feit dat de deur niet opengezet kan worden. Ook is klager in de Voorde bekend vanuit de eerdere opnameperioden. Als een gesprek niet helpt, dan kan een tijdelijke insluiting dat wel om tot rust te komen, zo is de ervaring.

De beoordeling

Op grond van artikel 10:3 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz) kan een schriftelijk gemotiveerde klacht ingediend worden bij de klachtencommissie over een daar genoemde beslissing of niet nakoming van een verplichting.

De klachtencommissie stelt vast dat hoofdstuk 9 van Wvvgz niet van toepassing is omdat klager niet voldoet aan de criteria van artikel 9:1 Wvvgz. Klager heeft namelijk geen maatregel tbs met dwangverpleging, maar een lopende tbs waarvan de verpleging voorwaardelijk is beëindigd. Klager is op bevel van de rechter-commissaris wegens overtreding van de voorwaarden opgenomen in het kader van een tijdelijke verplichte opname in een door deze aangewezen instelling, in casu De Voorde, op grond van de bepalingen van artikel 6:6:10a Wetboek van Strafvordering. Een dergelijke opname kan plaatsvinden zonder bereidverklaring van de ter beschikking gestelde. Klager stemde niet in met zijn huidige opname, zoals hij ook ter zitting heeft verklaard. Er is dus sprake van opname in een verplicht kader waardoor hij niet zomaar de kliniek kan verlaten.

Door de kliniek is verwezen naar het inzetten van tijdelijke verplichte zorg conform de notitie "*interne rechtspositie van patiënten met 'vreemde titels'*", in 2020 opgesteld door de afdeling Juridische Zaken van De Forensische Zorgspecialisten. Er zijn verschillende opnametitels mogelijk waarbij de opname onder drang plaatsvindt en de patiënt niet zonder meer de kliniek kan verlaten. Bij situaties waarbij geen

overeenstemming is en/of een patiënt zich heftig gaat verzetten, dient overleg gevoerd te worden met de toezichthouder, de reclassering en/of het openbaar ministerie. In acute situaties waarbij de toezichthouder niet bereikbaar is, heeft het de voorkeur over te gaan tot 'tijdelijke verplichte zorg' conform de Wvggz. Deze beslissing heeft dan de bedoeling een crisismaatregel aan te vragen binnen twaalf uur. Als er opnieuw overeenstemming wordt bereikt, kan na die twaalf uur alsnog afgezien worden van een crisismaatregel en de (tijdelijke) verplichte zorg worden gestaakt.

Artikel 7:3 Wvggz regelt tijdelijke verplichte zorg voorafgaand aan een crisismaatregel. Lid 1 bepaalt dat voorafgaand aan de beslissing over een crisismaatregel, indien redelijkerwijs mag worden verondersteld dat een crisismaatregel zal worden genomen, gedurende korte tijd verplichte zorg aan een persoon kan worden verleend. Op grond van lid 2 wordt de verplichte zorg, bedoeld in het eerste lid, alleen als uiterste middel verleend indien dit noodzakelijk is in verband met de voorbereiding van de crisismaatregel en uitsluitend gedurende de periode die nodig is om de procedure voor de crisismaatregel af te ronden. Deze periode bedraagt als geheel ten hoogste achttien uur, en niet meer dan twaalf uur te rekenen vanaf het moment dat betrokkene door een psychiater wordt onderzocht ten behoeve van de medische verklaring. Lid 3 bepaalt dat de verplichte zorg, bedoeld in het eerste lid, teneinde te laten onderzoeken of een crisismaatregel moet worden genomen en in afwachting van het nemen van de crisismaatregel, tevens kan inhouden dat een persoon zijn vrijheid wordt ontnomen en hij onverwijld wordt overgebracht naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf.

De klachtencommissie stelt vast dat op 23 november 2022 tijdelijke verplichte zorg is verleend aan klager omdat hij zich niet laat begeleiden, hij niet zichtbaar is als de deur geopend moet worden en doodsverwensingen en andere dreigementen uit. Klager weigert de instructies van de begeleiding op te volgen en komt te dichtbij wat een intimiderende indruk maakt. Hij laat zich niet verzorgen vanwege zijn dreigende houding. Er zal uiterlijk de volgende dag in overleg met de reclassering en/of openbaar ministerie moeten worden besloten of klager naar een penitentiaire inrichting gaat, dan wel dat de burgemeester een crisismaatregel moet nemen. De tijdelijke verplichte zorg bestaat uit het beperken van de bewegingsvrijheid en insluiting en wordt ingezet om te voorkomen dat klager een gevaar vormt voor een ander of zichzelf. Klager wordt om 14.00 uur geplaatst in de TOK. De volgende dag kan klager om 10.30 uur weer terugkeren naar zijn eigen kamer nadat hij zich hersteld heeft naar de medewerker en de spanning is afgenomen. De tijdelijke verplichte opname (time-out) die door de rechter-commissaris aan klager is opgelegd kan verder binnen de kliniek plaatsvinden.

De klachtencommissie stelt vast dat de periode genoemd in artikel 7:3 lid 2 Wvggz, namelijk ten hoogste achttien uur als geheel en niet meer dan twaalf uur vanaf het moment dat klager door een psychiater wordt onderzocht ten behoeve van de medische verklaring, is overschreden. Klager is immers ingesloten om 14.00 uur op 23 november 2022, en weer uitgesloten om 10.30 uur op 24 november 2022. De tijdelijke verplichte zorg heeft dus 20,5 uur geduurd, zonder dat er een crisismaatregel is aangevraagd. Deze periode was in elk geval langer dan de maximale termijn van achttien uur die de wet stelt voor de periode die nodig is om de procedure voor de crisismaatregel af te ronden. Hoewel

deze door de wetgever gestelde termijn wellicht ook praktisch vrij kort is, zeker als de nachtelijke uren meetellen, is hierdoor wel sprake van een formeel gebrek.

Inhoudelijk is duidelijk gemotiveerd waarom op dat moment tot tijdelijke verplichte zorg moest worden overgegaan. Er was een veiligheidsprobleem ontstaan door het gedrag van klager. Hoewel klager ontkent dat hij doodsb bedreigingen heeft geuit, erkent hij wel dat er sprake was van spanning en dat hij bepaalde dingen heeft gezegd. Wellicht heeft hij daarmee andere bedoelingen gehad, maar het is zeer wel begrijpelijk dat er een dreigende en gespannen situatie is ontstaan. De beslissing om hem op dat moment in te sluiten in het kader van de wettelijk mogelijke tijdelijke verplichte zorg voldoet naar het oordeel van de klachtencommissie aan de algemene uitgangspunten van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid en is op dat moment gezien het veiligheidsbelang terecht genomen. Ook is klager tijdig en volledig geïnformeerd over het nemen van de beslissing, waarbij tevens is overwogen dat hij op dat moment in staat was tot een redelijke waardering van zijn belangen ten aanzien van de toegepaste verplichte zorg. In de beslissing is tevens opgenomen dat deze zou duren 'tot in de loop van 24 november 2022' waarmee het tijdelijke karakter is aangeven.

Nu klager de volgende ochtend alweer naar zijn eigen kamer is gegaan en de tijdelijke verplichte zorg is geëindigd, zonder dat er een crisismaatregel is aangevraagd, dan wel klager is overgeplaatst naar een penitentiaire inrichting, is dat juist in het voordeel van klager geweest. Hierdoor kon de time-out die door de rechter-commissaris was opgelegd worden voortgezet. Klager heeft hier dus geen nadeel van ondervonden, waardoor de klachtencommissie geen schadevergoeding zal toekennen voor het formele gebrek.

Oordeel

De klachtencommissie verklaart de klacht formeel gegrond en voor het overige ongegrond.

Aldus gedaan door de voorzitter en twee leden van de klachtencommissie, bijgestaan door de secretaris en ondertekend door de voorzitter en de secretaris, op 7 februari 2023.

De secretaris

De voorzitter

Op grond van artikel 10:7 Wvvgz kan betrokkene, de vertegenwoordigen, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht. De termijn voor het indienen van een verzoekschrift bedraagt zes weken na de dag waarop de beslissing van de klachtencommissie aan de verzoeker is meegedeeld. De rechter kan de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen op grond van artikel 10:9 Wvvgz.

Datum verzending afschrift: 9 februari 2023

Voor kopie conform:

